

Hvartill duger en tändsticka? : En
djupsinnig undersökning af detta
viktiga...

Lundström, Carl Frans,

81 A Br.

LUNDSTRÖM, C.F.

Yitt Sv
(Pv)
o

Stholm
1904

Kungl. biblioteket

0 0000 000059482

o LUNDSTRÖM, C. F.

titel . Sv -
o (Bn)
o

HVARTILL DUGER EN TÄNDSTICKA?

AF SENIOR

(Ej i bokhandeln)

HARTEL DUGER
EN TÄNDSICKA

DATA

U-1010

1010

1010

1010

HVARTILL DUGER EN TÄNDSTICKA?

EN DJUPSINNIG UNDERSÖKNING AF DETTA VIKTIGA
SPÖRSMÅL

VÄNNER OCH BEKANTA

TILL NYTTA OCH UPPBYGGELSE SAMMANSKRIFVEN

AF

SENIOR

(EJ I BOKHANDELN)

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1904

UNIVERSITY OF TORONTO

THE UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

100 ST. GEORGE STREET

TORONTO, CANADA

1950

1950

1950

Egentligen borde måhända titeln ha varit: Hvertill allt duga tändstickor? Men den valda låter bättre, och en titel bör ju alltid låta så bra som möjligt, för att därigenom locka folk att taga del af det därpå följande innehållet.

De flesta torde antagligen svara: naturligtvis att därmed skaffa eld och till ingenting annat. Detta svar är oriktigt i dubbelt hänseende, ty dels kan mången stundom ej därmed åstadkomma någon eld, dels duga de till en mängd andra ändamål. Måhända kunde ej behöfva här anföras ett annat svar, så lydande: de duga alls icke att därmed frambringa eld. Men det torde ej böra förbigås, emedan antagligen en och annan verkligen finnes, som svarar så, åtminstone om han ej har till hands några af de mot alla ytor lätt antändbara fosforstickorna, utan endast säkerhetsstickor. Ty uti en 1899 utgifven afhandling med titel: Tändsticksindustrien, dess uppkomst, utveckling och närvarande ståndpunkt, hufvudsakligen inom Sverige, anföres sid. 27, att en framstående diplomat »uppgifver att, enligt hvad honom blifvit meddeladt, de nakna negrerna i Afrika göra anspråk på, att en tändsticka skall kunna fatta eld vid gnidning mot blotta skinnet å ett ställe på bakre delen af deras kropp».

Det lärers också finnas eller ha funnits, ehuru ej i Sverige, tändstickor så dåliga, som åtminstone i ett

visst annat land, där staten har monopol på tillverkningen, att innan de blefvo af bättre beskaffenhet, det af allmänheten påstods, att då ett rökande sällskap på ett kafé slagit sig ned omkring ett bord, beordrades alltid att därpå skulle sättas ett brinnande ljus för att i dess låga kunna tända dessa stickor. Men äfven det bästa fabrikat af säkerhetsstickor kan strejka, t. ex. när man å ett tändsticksställ låter den gamla ytterasken med sitt nästan utslitna tändplån sitta kvar och däri fyller nya stickor, eller det sistnämnda sker i ett ställ af porslin eller dylikt, försedt med därpå anbragt fastsittande plån, som, huru tjockt det än är, under begagnandet kanske i årtal, naturligtvis måste få en alltför sliten yta. Vanligen strykes då först helt löst därpå, sedan flere gånger allt hårdare, tills stickan ofta går af, emedan den med fingrarna omfattats till kanske blott en tredjedel af dess längd från den satsfria ändan räknadt. Hvertill duger då en tändsticka i ett sådant ställ? Jo, att därmed skaffa eld genom att den strykes på ett rätt sätt. Fatta den mellan tummen och långfingret, ett par centimeter från knoppen, med pekfingret lagdt på stickan ungefär 1 cm. från tändsatsen eller ännu bättre på densamma, håll med andra handen stickstället stadigt, hvarefter stickan häftigt strykes eller liksom hugges mot plånet, som då, äfven när det är mycket slitet, likväl förmedlar tändningen utan att stickan afbrytes. Frukta ej att pekfingret brännes, om det hålles på knoppen, ty innan elden hinner sträcka sig rundt omkring densamma till fingerspetsen, har denna instinktligt aflägsnat sig tillräckligt från den exploderande satsen. Blir man van vid sistnämnda sätt, kommer antagligen mången att alltid använda detsamma, helst stickan då aldrig brytes vid äfven den hårdaste strykning. Till och med förstnämnda utländska stickor och många andra lika hårdstrukna kunna tämligen lätt tändas på detta sätt.

Har ni ett dylikt ställ med en därå anbragt, för lång tids begagnande beräknad men mycket slitentändsats, så stryk omkring på densamma med ett vått finger och låt ytan torka, innan den ånyo begagnas. Detta kan upprepas många gånger vid behof och plånet sålunda tjänstgöra i åtskilliga år. Äfven plånet på en vanlig ask kan på detta sätt hjälpligt förnyas för tillfället, när det för mycket slitits genom att flera gånger fylla stickor i samma askomslag. Dock kan det stundom dessförutan mycket längre tjänstgöra, om man alltid stryker stickan på tvären af strykplånet, och detta af skäl, som närmare framgår af följande.

Det gifves en del fabriker, som anbringa tändmassan å plånet antingen för tunt eller af för lös beskaffenhet eller kanske båda delarna samtidigt. Först sedan ni köpt, kanske tämligen mycket på en gång af dylika elddon, finner ni, att plånet alltför fort utslites. Hvar till duga då dessa tändstickor eller rättare dessa elldons plån? Jo, att stryka stickorna icke längs efter plånet utan tvärs öfver detsamma. Därigenom begagnas för hvarje strykning blott ungefär $\frac{1}{3}$ af den yta å plånet, som annars nyttjas, och detta tjänstgör därför så mycket längre, äfven om det för hvarje strykning göres nästan obrukbart å det bestrukna stället. Om man begagnar detta sätt äfven å ett i allo förstklassigt fabrikat, kan man finna ett visst intresse uti att se, huru en strykning af blott ett par mm. längd är tillräcklig. Åtminstone är detta fallet med den, som användt några lediga stunder för att sammanskrifva denna djupsinniga afhandling, — en benämning, som han hoppas, att han med allt skäl redan i dess titel gifvit åt densamma.

Men låtom oss öfvergå till att visa en del af det myckna, hvartill tändstickor kunna i öfrigt användas, helst mången torde förbise en stor del därpå.

I stort sedt torde man kunna säga, att när helst man behöfver någon liten sak till ett eller annat oförutsedt ändamål, bör ens första tanke vara: kan möjligen en tändsticka duga därtill? I bra många fall finner man då, att en sådan kan tjänstgöra och vara till god nytta, i synnerhet vid tillfällen, då man genast behöfver hjälpen och intet bättre finnes att tillgå. Och tändstickor finnas nog alltid till hands.

Få torde de vara, som ej veta, att stickorna * duga till tandpetare. Men många tänka ej på att, då man ej har en knif tillgänglig för att därå göra en spets, en sådan kan åstadkommas med en sax, ja till och med genom att fatta stickan i båda ändar och vrida dem åt motsatta håll, tills den går af ungefär på midten, då en eller stundom två spetsiga bitar bildas. Väljer man härtill en sticka, som visar, att dess träfibrer gå något snedt, blifva spetsarna så mycket bättre. Stundom kan man genom naglarnas tillhjälp forma spetsen ännu bättre.

Ni är kanhända ute på en resa, kommer till en gästgifvaregård och finner, att ni där behöfver skrifva ett bref eller göra en längre anteckning. Ni begär skriftermaterialier, får papper och ett bläckhorn, men husets enda penna kan omöjligt fås rätt på eller har möjligen gått sönder. Då täljer eller klipper ni i stället spets på en sticka för att ersätta en penna, men när ni doppar den i bläcket, finner ni kanske detta nästan så tjockt som sirap. Ni slår då något vatten däri, men detta måste rätt duktigt blandas med bläcksmörjan för att bli användbart. Med en sticka går detta förträffligt, och där-
efter skrifer ni med den spetsiga ändan af den förstnämnda rätt bra, om också ej någon skönskrift. Finnes ej ens en skarp knif eller en sax att tillgå, så kan ni

* För att ej behöfva oupphörligt använda det längre ordet tändstickor, kommer härefter i allmänhet att i stället användas det kortare »stickor».

i nödfall hjälpa er med en sådan tandpetarespets, som förut beskrifvits, ja, ni kan till och med utan någon tillspetsning skrifuva med den knoppfria ändan af stickan, som, då den med lagom lutning mot papperet föres med spetsen af en af de vinklar, som stickans ända bildar, lämnar en fullt läslig, om också något fetlagd skrift. Där mycket tjocka och stora bokstäfver äro önskvärda, såsom på en trälåda, ett paket eller dylikt, som skall bortskickas, är sistnämnda skrifsätt rätt lämpligt och kan till och med se bra ut, om stickändan täljes till en platt kil.

Men kanske det på gästgifvaregården blott är fråga om en helt kort anteckning af en viktig sak, som ni nyss erinrat er, men fruktar att åter glömma. Bläckhornet kan ej fås reda på eller är kanske nyss sönderslaget, och en blyerts finnes ej att tillgå. Tänd då en sticka, låt den brinna ett par cm. långt, blås ut lågan, vät den brända ändan och skrif med den under en hård tryckning mot en bit papper, som, om ej annat finnes att tillgå, kan vara den otryckta kanten af en tidning eller dylikt. Stickändan behöfver nog vätas på nytt efter att ha frambragt åtskilliga bokstäfver, och efter nedskrifningen af 20 à 30 sådana, behöfves vanligen en ny sticka. Det är ett något långsamt och tämligen besvärligt arbete, men ehuru skriften endast får en brunaktig färg, blir den dock fullt läslig, och målet är genom denna nödfallsåtgärd vunnet.

Äfven i ett ordentligt skött bläckhorn kan vatten emellanåt behöfva tillsättas och innehållet därefter omröras, hvilket då lätt kan göras med en sticka. På samma sätt kunna hvarjehanda andra slags blandningar behandlas. Men — invänder man kanske — om man skall blanda t. ex. saft och vatten i ett dricksglas, så räcker en sticka ej till dess botten. Ganska riktigt! Och därför använder man två därtill på det sätt, att man skär eller

klipper bort knoppen på den ena och klyfver, helst dess paraffinerade ända, ungefär 1 cm. djupt och insätter däri den andras fria ända, sedan densamma blifvit täljd platt kilformig. Vid sega, tjocka blandningar eller i ännu djupare kärll duga ej vanliga stickor; men vill man vara väl försedd för alla eventualiteter, så bör man ha stående en ask med längre stickor, af hvilka finnas flera slag, ända till ungefär 6 gånger de vanligas längd eller 29 cm. (tillverkade vid Jönköpings gamla fabrik), och dessa räcka till och med ända till botten af ett ämbar och äro starka nog äfven för tämligen tjocka blandningar.

Men innan vi lämna blandningarna må kanske erinras därom, att man ju stundom kan behöfva blanda olika pulver med hvarandra eller ett pulver i vatten, t. ex. medikamenter, och därtill passar en sticka förträffligt.

Ehuru här egentligen blott skulle afhandlas nyttan af stickor af vanlig längd, torde dock några ord få sägas om nyssnämnda långa stickor, helst de synas vara föga kända. De duga bland annat att, under det man står på golfvet, därmed tända ljusen eller gasen i en ljuskrona och att vid hemkomsten en kväll lysa sig igenom våningen fram och tillbaka för att kanske leta rätt på ett ljus eller lampa att tända eller kanske något annat, när man vill gå ut igen utan att tända ettdera. En sådan sticka bör vid en dylik vandring bäras nästan horisontellt och brinner då i fullt $2\frac{1}{2}$ minuter. Den är så väl impregnerad, att nästan aldrig något faller af den under det den brinner. Skulle likväl sådant någon gång hända, så är det affallande redan svartnadt och sålunda alls icke eldfarligt. Dessa stickor ha blott en olägenhet, nämligen att en ask däraf måste bli något dyr i förhållande till en med de vanliga godtköpsstickorna, men så innehåller också en ask långa stickor lika många som ungefär 15 vanliga askar. Med en ask sådana långa kan man

roa sig att väcka stor förvåning hos ett helt sällskap. Man frågar om någon sett den sista nyheten af de nätta fickelddonen. Efter ett allmänt svar af nej, förevisar man en kolossal ask, ungefär så stor som ett ingalunda litet syskrin, i allt, utom hvad storleken beträffar, en trogen efterrapning af de små vanliga askarna. Allmän förvåning och skratt.

När man i ett munstycke sätter en cigarr, som rökts till hälften eller mera, händer ej sällan, att tobaken svällt så mycket i den ända af cigarren, som hålles mellan läpparna, att rökningen går trögt, men draget kan lätt återställas. Med pennknifven — och en sådan förutsättes att man alltid bär på sig — formar man då en stickas fria ända till en spets, skrapar bort något af stickans skarpa kanter och sticker försigtigt in den genom cigarrens lillända under det man med tre eller fyra fingrar där omsluter densamma. Detta handgrepp, jämte tobakens mjukhet i följd af fuktigheten, gör, att cigarren icke spricker sönder. Äfven en ny cigarr, som finnes hårdrokt, kan, med försiktighet behandlad, sålunda göras lättrökt, helst förträngningen däri sällan sitter längre ned än att en tändsticka räcker dit.

Ett cigarrmunstycke, som är afsedt att användas flera gånger, vare sig det är af sjöskum, trä eller annat ämne, bör alltid omedelbart efter slutad rökning rensas från tobaksolja medelst en tändsticka, först i den mindre och därefter i den större ändan, hvarigenom det bevaras användbart och trefligt mycket längre än annars.

En sådan spetsad och skrapad sticka, som nyss nämnts, är äfven användbar för att därmed sammanfästa några papper, som man vill sammanhålla, tills man hinner anskaffa något annat medel därför. Äro papperen många eller af tjockt slag, är bäst att med spetsen af pennknifven först sticka hål för ändamålet. En virkad eller stickad schal eller dylikt kan man lätt sam-

manfästa äfven med en icke spetsad eller skrapad sticka.

Antag att ni står färdig att gå bort på en bjudning men oförmodadt får något i ena örat, t. ex. en fluga eller en mygga. Ni försöker naturligtvis helt nervöst att med ett finger få ut den, men förgäfvos, om ni också lyckas döda den. Hvad är att tillgripa för att få bort obehaget och en besvärande döfhet, när ni ej har en örslef till hands? Naturligtvis en tändsticka, som i ändan täljes flat och afrundad, hvarjämte den skrapas väl slät.

Det kan gifvas tillfällen, då man genom att afbryta en sticka i två spetsar på sätt ofvan är nämndt kan, i brist på annat bättre, få ett behöfligt medel att därmed putsa sina naglar.

Några dagar efter utflyttning på sommarnöje får man kanske besök af några vänner. Inträffande regn hindrar utevaron men inbjuder till kortspel. Kort framtagas, men alla marker ha glömts vid utflyttningen. Hvad är då att göra? Jo, fram med stickasken, klipp eller skär af det behöfliga antalet stickor i två delar af olika längd. Den kortare representerar 1 poäng, den längre 10 och de hela stickorna 50. Som bekant kunna alla vara af samma färg, blott hvar och en af de spelande från början får lika många. Men huru utmärka antalet tagna spel? Jo, också med stickor lagda som romerska siffror, så att t. ex. för 12 = XII läggas 2 stickor i kors och 2 upprätt där bredvid. Med sju därtill särskildt för ändamålet aflagda stickor kunna alla behöfliga tal återgifvas. Ofta händer, i synnerhet när de spelande äro mindre vana, att de blandade korten läggas på orätt plats och tvist allt emellanåt uppstår om hvem som skall gifva. En tändsticka, från början lagd bredvid den gifvande, visar då hvem som därefter har att utdela korten och flytta stickan till sig. Detta är många gånger pröfvadt och befunnet förträffligt.

Ni läser en intressant bok men blir helt hastigt afbruten genom ett besök och behöfver därför ett bokmärke för att hastigare hitta rätt på fortsättningen. Finnes ej bättre till hands, så lägg in en sticka med knoppen något utanför papperet.

När fråga är att draga lott om någonting, så bryt af en sticka på midten, sätt bitarna mellan den knutna handens fingrar, med de afbrutna delarna uppåt. Om den lottdragande tager biten med knoppen, har han vunnit. Äro de dragande flera än två, använder man hela stickor men tager bort knoppen från en, hvilken då blir den vinnande.

Tändstickor duga äfven att därmed verkställa stickning och virkning. För att försöka det ha vi låtit sålunda sticka en liten matta med en virkad kant omkring, visserligen ej större än att därpå kan ställas en ljusstake eller lampa, men den är lika bra framställd, som om de bästa stickor blifvit därtill använda. Äfven väsentligt större arbeten kunna sålunda framställas, om man, såsom vid nyssnämnda arbete skedde, till stickor använder de förut beskrifna långa tändstickorna, som efter bortskärning af knopparna få en längd af 28 cm. Naturligtvis täljer man en spets på en sådan sticka, och om man med en knif bortskrapar dess fyra skarpa kanter, så ersätta sådana rätt bra vanliga stickor af järntråd, isynnerhet om man gör deras yta ännu finare genom att gnida dem med glas- eller smergelpapper. För virkning skäres naturligtvis under stickans spets ett sådant hak som på en virknål. Såsom exempel på dylik sticknings användande för offentlig förevisning kan anföras en i Stockholms Dagblad för den 7 juli 1903 införd redogörelse för åtskilliga utställningar vid Nordiska mötet för abnormsaken, däri vid omnämmandet af en sådan från Gamle Bakkehus Aandssvageanstalt anføres följande: »Ett af anstaltens sinnesslöa barn, en flicka, hade

hopsamlat olika slags garnstumpar, och sedan hon dessutom skaffat sig några tändstickor, förfärdigade hon alldeles på eget initiativ ett par miniatyrstrumpor.» Man är frestad säga, att kan en sinnesslö flicka »på eget initiativ» åstadkomma något sådant, hvilka storverk böra ej då intelligenta människor kunna åstadkomma med tändstickor?

Tändstickor, åtminstone de bättre slagen, såsom Jönköpings, Vulcans m. fl., duga också till att vederlägga det påståendet, som från vissa håll emellanåt uttalats, att fukt och ännu säkrare fullkomlig väta göra dem odugliga att tändas. Men detta är ogrundadt, ty äfven en ganska våt sticka tänder och brinner. Doppa en sticka i vatten under en kortare stund, t. ex. en half minut, tag sedan bort så mycket af det våta, som finnes utanpå stickan, genom att trycka densamma inuti en näsduk, och den skall i de flesta fall tända och brinna rätt bra. Men tycker ni måhända, att stickan, sålunda behandlad, ej hunnit insupa tillräcklig väta, så låt några stickor ligga i vattnet t. ex. en fjärdedels timme för att bli fullkomligt genomblöta. Men då måste de naturligtvis torkas, ej blott såsom nyss nämndes, utan äfven fullständigt på annat sätt. Därefter skall ni finna, att de äfven då tända och brinna. Naturligtvis bör tändplånet då vara i godt skick. Att ett sådant ej fördärfvas af fukt eller väta framgår af hvad förut anförts om förnyandet däraf genom bstrykning med ett vått finger.

Men utöfver dessa af oss — och säkerligen äfven af andra forskare — gjorda iakttagelser, skulle många flera användanden af tändstickor kunna anföras, men hvar och en, som läst denna — låtom oss säga högeligen intressanta — afhandling, kan lätt nog finna på flera sådana. Men åtskilliga betvifla måhända, att några särdeles talrika användanden skulle kunna ytterligare anföras. Dessa tviflare torde dock bli icke så litet förvånade, om de få veta, att vi genast

skulle kunna utförligt anföra sådana i hundratal. Men naturligtvis skulle en sådan vidlyftighet väl mycket inkräkta på läsarens tid, och dessutom vore det öfverflödigt, enär en beskrifning öfver en mängd sådana länge förelegat i tryck. Redan 1889 utkom nämligen en bok med titel: Tändsticksspel, 250 oliartade uppgifter att utföras endast med tändstickor, af Sophus Tromholt. Det är visserligen sant, att de flesta utgöras af spel eller uppgifter att i enlighet med där införda figurer förändra med stickor utlagda sådana af ett slag till ett helt annat. Men där beskrifvas också en mängd andra sätt att använda stickorna, hufvudsakligast såsom små konststycken, till egen eller ett sällskaps förströelse. (Allers Familj-Journal har d. 27/3 04 börjat återgifva några sådana.) Man torde ha anspråk på, att åtminstone någonting härom närmare beskrifves, och vi vilja därför lämna ett par exempel på det senare slaget.

Framställningen N:r 198 lyder så:

»Man tager en tändsticka i ena handen, utsträcker båda armarna och händerna så långt som möjligt från hvarandra och påstår, att man, utan att närma händerna till hvarandra, kan bringa tändstickan ur ena handen i den andra. Svarar man nej, så kan man inlåta sig på ett vad, som man vinner; man lägger nämligen tändstickan på bordet, vänder sig om och upptager den åter med den andra handen.»

N:r 146 har följande lydelse:

»4 på midten brutna tändstickor läggas på bordet på en tallrik, i det läge, som angifves af fig. 1.

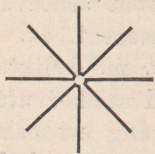

Fig. 1.

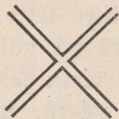

Fig. 2.

Fig. 3.

Låter man nu en droppe vatten falla på medelpunkten, börja tändstickorna röra sig, så att de först intaga ställningen fig. 2 och slutligen ställningen fig. 3.»

En hel hop sätt att åstadkomma ganska egendomliga figurförändringar genom sålunda brutna tändstickor beskrifvas, hvarvid på en not meddelas: »Här som vid alla dessa experiment är lämpligt att med en sax eller knif afskära de träfibrer och små stickor, hvilka möjligen uppstå, då en tändsticka brytes.»

Knappast någon vill tro, innan han sett det, på möjligheten af hvad man uppgifver, nämligen att man kan utlägga tändstickor till en figur och att desamma förändra sig till flera andra sådana, utan att man vidrör dem. Onekligen ser det också rätt underligt ut, när de sålunda förändra sin ställning.

Man kan därför med allt skäl säga, att tändstickor äfven duga till att i en mängd fall bereda nytta och nöje: nytta genom att skärpa tankeförmågan medelst lösningen af en mängd intressanta uppgifter att genom stickornas omläggning kunna förändra ett slags figurer till ett annat slag och att därigenom också fördrifva lediga stunder på ett nyttigt sätt; nöje åter för sig själf och andra, genom utförandet af en mängd sådana små konststycken som de två anförda.

Tändstickor duga äfven till att visa hvartill de icke böra användas. Ej blott barn utan äfven ungdom, i synnerhet i tidigare år, vilja ju leka med allting, som kan användas till förlustelse. De böra allt emellanåt varnas att alls icke tända någon sticka, äfvensom vid lämpliga tillfällen visas huru äldre personer, som behöfva göra det, därvid gå försiktigt tillväga, såsom t. ex. att ej bortkasta en tändsticka på golfvet m. m. dylikt. Men äfven bör varnas mot vissa lekar med stickor utan att tända dem. Så t. ex. påstår någon gång ett barn, att man vid läxläsningen om kvällarna kan lättare hålla sig

från att bli dåsig eller sömnig genom att på midten bryta en eller ett par stickor i form af **V**, därefter hålla det brutna stället mot ögonlocket och räta ut stikan, som då fäster sig därvid och medföljer ögonlocken upp och ned vid dess blinkningar. Detta förefaller barnen så lustigt, att flera samtidigt vilja härmed hjälpa den mindre händiga och därvid knuffa undan hvarandra, under stor risk för den därför utsattes ögon.

* *
 *

Men till sist, och för att då se saken från en allvarligare sida, torde ej böra förgätas något mera betydelsefullt, hvartill tändstickor dugt och ännu duga. Främst torde då böra nämnas att vårt land, bland andra värdefulla uppfinningar, gjort en af stor vikt, som eröfrat hela världen och oaktadt otaliga försök ej kunnat öfverträffas, nämligen säkerhetsstickorna. Vål ha tyskarne sökt att tillägna sig äran däraf, men efter offentligt framläggande i flera tyska tidskrifter af slående bevis däremot, ha dessa försök nästan upphört och dessa stickor kallas numera i Tyskland och Österrike allmänt för Svenskar («Schweden»). Vidare har en högst betydande och för vårt land ekonomiskt viktig export där af uppstått, och man kan göra sig ett begrepp om de kolossala summor den tillfört detsamma sedan den 1850 började, då man af en uppgift i Industritidningen Norden för den 30 mars 1894 inhämtar, att exporten »enligt Kommersekollegii uppgifter för de senaste 10 åren 1883—92 uppgått till ett värde af i medeltal öfver nio millioner (9,023,422) kronor om året». Och utom det att denna fabrikation sysselsätter mellan 6 och 7,000 väl både aflönade och i öfrigt tillgodosedda arbetare, har den gifvit upphof till en kolossal tillverkning för in-

och utrikes behof af inom vårt land förut ej tillver-
kade slag af papper och där äfven föranledt anlägg-
ning af stora fabriker för tillverkning af kemikalier
för ej blott svenska utan äfven utländska tändsticks-
fabrikers behof.

